Εξήγηση της ΣΤ΄ Ωδής του κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 27 Μαρτίου, 2014

«Την θείαν ταύτην και πάντιμον τελούντες εορτήν οι θεόφρονες, της Θεομήτορος, δεύτε τας χείρας κροτήσωμεν, τον εξ αυτής τεχθέντα, Θεόν δοξάζοντες».

(Την θεία αυτή και πάντιμη εορτή της Θεομήτορος τελούντες οι θεόφρονες, ελάτε να κροτήσουμε τα χέρια, δοξάζοντες αυτόν που γεννήθηκε απ’ αυτήν.)

Οι πιστοί νοιώθουν βαθιά την ανάγκη να γιορτάζουν την Παναγία τους. Με θεόφρονα λογισμό και με χαρά πανηγυρική κροτούν τα χέρια, για να δοξάσουν τον εξ αυτής τεχθέντα Θεό. Μητέρα και Υιός βρίσκονται αδιάσπαστα ενωμένοι στην ευσέβεια και τη λατρεία της Ορθοδοξίας. Όχι βέβαια ότι η Παναγία λατρεύεται όπως και ο άναρχος Θεός. Αυτό θ’ αποτελούσε ειδωλολατρεία. Η Παναγία, παρά τη μεγάλη χάρη της, παρά το σημαντικότατο μέρος που διαδραμάτισε στο θεανθρώπινο μυστήριο, δεν παύει να είναι άνθρωπος, πλάσμα Θεού όπως και τα υπόλοιπα ανθρώπινα πλάσματα. Ο Χριστός λατρεύεται κατ’ αξίαν ως Θεός, ως ο απειροδύναμος πλάστης και Κύριος του σύμπαντος. Αυτόν προσκυνούν γη και ουρανοί, τα ορατά και τα αόρατα, ολόκληρη η πλάση. Την Παναγία όμως δεν τη λατρεύουμε όπως και τον Υιό της. Την τιμούμε όμως και τη δοξάζουμε, όσο τούτο μπορεί ν’ αποδοθεί σε πλάσμα πεπερασμένο και κτιστό. Η δόξα της Παρθένου είναι πάντοτε δόξα κατά μετοχήν. Είναι η ανάκλαση της δόξας του Θεού, το αντιφέγγισμα του θεανθρώπινου Τόκου της στη θεοχώρητη υπόστασή της. Η Μητέρα δόξασε τον Υιό, ως δούλη ταπεινή και υπηρέτης του θείου θαύματος. Και ο Υιός δοξάζει την Μητέρα, ως την απαστράπτουσα πύλη, από την οποίαν πέρασε για να εισέλθει στον κόσμο και να σώσει τον άνθρωπο. Ω δίδυμο θεοδύναμο, εόρτιας χαράς και πανηγύρεως! Αξίωσε και μας τους μηδαμινούς να βρίσκουμε στην καρδιά μας λόγους υμνητικούς του άφθιτου μεγαλείου σου και να μετάσχουμε, έστω και σε απειροελάχιστο βαθμό, στη μακάρια δόξα σου.

*

«Παστάς του Λόγου αμόλυντε, αιτία της των πόντων θεώσεως, χαίρε Πανάχραντε, των Προφητών περιήχημα· χαίρε των Αποστόλων, το εγκαλλώπισμα».

(Χαίρε, Πανάχραντε, γιατί αναδείχτηκες αμόλυντη παστάδα του Λόγου και υπήρξες θεωτική αιτία των πάντων. Χαίρε, συ που έγινες ο στόχος του προφητικού λόγου και το σεμνό εγκαλλώπισμα των Αποστόλων.)

Ένα θαυμάσιο τροπάριο, στο οποίο ο εμπνευσμένος ποιητής εκφράζει άριστα την καρδιά της λυτρωτικής πίστεως της Εκκλησίας. Αναπολεί την Παρθένο και ο κάλαμός του παίρνει φωτιά. Η καρδιά του φλογίζεται στο καμίνι της θείας αλήθειας και ο νους του απογειώνεται σε σφαίρες ένθεου λυρισμού. Χαιρετίζει την Πανάχραντη Κόρη. Την παραβάλλει με παστάδα στην οποίαν ο ουράνιος Νυμφίος παντρεύτηκε την Εκκλησία του, ενώθηκε μυστικά, αγάπησε και αγίασε το μυστικό σώμα του, την άφθαρτη σάρκα του. Στους γάμους αυτούς βλέπει τη θέωση του κόσμου, της οποίας την αιτία αποδίδει στην περίσεμνη Κόρη. Γιατί στην ένωση Θεού και ανθρώπου που έγινε στην ολοκάθαρη μήτρα της, γεννήθηκε η νέα πλάση, η πνευματική ανακαίνιση της κτίσεως, η οποία προβάλλει από την Παρθένο αγλαϊσμένη και άφθαρτη, χωρίς την ακαθαρσία και τη μελάνωση της φθοράς, αστράφτουσα τη φωτοειδή αίγλη της θείας ενέργειας. Γίνεται άνθρωπος ο Θεός και θεοποιείται ο άνθρωπος. Κατεβαίνει στη γη ο Πλάστης και ανεβαίνει στον ουρανό το πλάσμα του. Όλ’ αυτά δεν θα γίνονταν, αν δεν υπήρχε ο τόπος της συναντήσεως, τον οποίον καθόρισε η απειρόσοφη πρόνοια του Θεού, η παστάδα η ολοκάθαρη και αγνή για να τελεσθούν οι γάμοι του κόσμου με τον Θεό.

Στη συνέχεια ο ποιητής χαιρετίζει την Πανάχραντη Κόρη ως το περιήχημα των Προφητών και το εγκαλλώπισμα των Αποστόλων. Ως το επίκεντρο δηλαδή της παλαιάς και της νέας θείας οικονομίας. Γιατί ο προφητικός λόγος στόχευε στην ανάδειξη του μυστηρίου του Χριστού, στην καρδιά του οποίου καθόταν η περίσεμνη Κόρη, που ο Θεός θέλησε σαν απαραίτητη συνθήκη της θείας ενανθρωπήσεως. Και οι προφήτες τραγουδούσαν το θαύμα της Παρθένου, εκστασιαζόμενοι στην απειρία του μυστηρίου της εν ανθρώποις ευδοκίας του αποίητου τής κτίσεως.

Αλλά και στους Αποστόλους στους οποίους έφθασαν οι καιροί της θείας ευδοκίας, η απείρανδρη Κόρη απετέλεσε την ομορφιά και το στολίδι του

έργου τους. Και αυτοί τίμησαν την Παναγία, τη Μητέρα του Πλάστη τους, τη Μάνα του θείου Διδασκάλου, τις χάρες της οποίας έζησαν στη γη και από την οποίαν αντλούσαν δύναμη στο έργο διακονίας του Επείρανδρου Τόκου της.

*

«Εκ σου η δρόσος απέσταξε, φλογμόν πολυθεΐας η λύσασα· όθεν **βοώμεν** σοι· χαίρε ο πόκος ο ένδροσος, ον Γεδεών, Παρθένε, προεθεάσατο».

(Από σένα έσταξε η δροσιά, η οποία έσβησε της πολυθεΐας τη φωτιά· για τούτο σου φωνάζουμε δυνατά· χαίρε, Παρθένε, συ που είσαι ο πόκος (το μαλλί), τον οποίον προείδε ο Γεδεών)

Από τήν Παρθένο στάλαξε η δροσιά του παναγίου Πνεύματος, η οποία έσβυσε το πυρωμένο καμίνι της ειδωλολατρείας. Στην πολυθεΐα οδηγήθηκαν οι άνθρωποι μετά την απομάκρυνσή τους από τον αληθινό Θεό. Με τον Θεό συνομιλούσαν οι πρώτοι άνθρωποι στον Παράδεισο. Είχαν πνευματική επικοινωνία μαζί του. Τον γνώριζαν και τον λάτρευαν σαν Πατέρα. Αφότου όμως η Εύα λοξοδρόμησε και έστησε αφτί σε κάποιον ξένο, ξεχνώντας το Θεό, και αφότου τρύγησε το δέντρο της παρακοής, τρώγοντας τον καρπό της γνώσεως του καλού και του κακού, ο άνθρωπος αποτραβήχτηκε από τον Πλάστη του, ακούγοντας μέσα του άλλες ξένες και αλλότριες φωνές. Στράφηκε προς τα κτίσματα, στα οποία έθεσε την καρδιά του και τα λάτρεψε. Προσκύνησε είδωλα άψυχα και άφωνα, φτάνοντας έτσι στο αποκορύφωμα της έσχατης εξαθλιώσεως και αμαρτίας του. Η ειδωλολατρεία τον έζωσε με τις φλόγες της από παντού, κατατρώγοντας τις φθαρμένες σάρκες του. Του ζόφωσε τον νου, του σκότισε το μυαλό, θάμπωσε το αλλοτινό πλάσμα το ωραίο και θεόμορφο. Στην κατάσταση αυτή τον συνάντησε μια μέρα ο Θεός, ντυμένος τον άνθρωπο στην ταπεινή Κόρη του Ιωακείμ και της Άννας. Και εκεί, στη μήτρα της Πανάγνου, συντελέστηκε το μέγα θαύμα. Η βροχή της χάριτος που ανέβλυζε από την πηγή του Πνεύματος, η δροσιά του Θεού, έπεσε στο καμίνι της αμαρτίας το θεριεμένο και ανελέητο, έσβυσε τις τεράστιες φλόγες του, διέλυσε το φλογμό της πολυθεΐας, χαρίζοντας στον άνθρωπο και πάλι τη θεογνωσία, που είχε και έχασε, το φως της ζωής και της αλήθειας και της χαράς.

Τη δροσιά της χάριτος της Μαρίας προείδε ο Γεδεών στον πόκο (το μαλλί), που αν και ξηρός, γέμισε από δροσιά, σημείο δηλωτικό του θαύματος του Θεού. Ο ένδροσος πόκος ήταν συγχρόνως και προαγγελτικός του θαύματος της Παρθένου. Η μήτρα της, χωρίς καμία άλλη παρέμβαση, αλλά

μόνο από το άρρητο θαύμα του Θεού, κατακλύστηκε από τη δημιουργική δρόσο της ενέργειας του παναγίου Πνεύματος, για να συλληφθεί μέσα της ο Θεός, ώστε η Παρθένος να γίνει Μητέρα, να δώσει ζωή στον ποιητή της ζωής και κτίστη των απάντων.

*

«Ιδού σοι, χαίρε κραυγάζομεν, λιμήν ημίν γενού θαλαττεύουσι, και ορμητήριον, εν τω πελάγει των θλίψεων, και των σκανδάλων πάντων, του πολεμήτορος».

(Να, σου φωνάζουμε δυνατά, χαίρε. Γίνε λιμάνι σε μας που δερνόμαστε στη θάλασσα της ζωής και ορμητήριο στο πέλαγος των θλίψεων και όλων των σκανδάλων, με τα οποία μας πολεμά ο εχθρός διάβολος.

Στο τροπάριο αυτό ο ποιητής ζητά τη βοήθεια της Θεοτόκου. Τη ζωή την παραβάλλει με θάλασσα αφρισμένη και άγρια, την οποία με κίνδυνο διαπλέουν οι άνθρωποι, και η οποία κάθε στιγμή απειλεί να ανατρέψει το πλοίο της ζωής και να θάψει στα σκοτεινά βάθη της τους ναυαγούς. Την παρομοιάζει με πέλαγος θλίψεων, με τις οποίες είναι ζυμωμένη η ζωή μας από τη στιγμή που θ’ αντικρύσουμε το φως της ζωής, μέχρις ότου τούτο σβηστεί στα σκοτεινά τοιχώματα του τάφου. Και οι θλίψεις μεν είναι ωφέλιμες στη λυτρωτική οικονομία του Θεού, διότι «διά πολλών θλίψεων δει ημάς εισελθείν εις την βασιλείαν του Θεού», η δε θλίψη «υπομονήν κατεργάζεται, η υπομονή δοκιμήν, η δοκιμή ελπίδα, η δε ελπίς ου καταισχύνει». Στον κόσμο θα έχουμε θλίψεις μας δήλωσε ο Σωτήρας. Παρά ταύτα η θλίψη, και σε όσες περιπτώσεις είναι υπερβολική, μπορεί να αφανίσει τον άνθρωπο, όπως τα κύματα του πελάγους μπορούν να καταπιούν τον άνθρωπο, όταν αυτός αφεθεί αβοήθητος στα υγρά τους εναγκαλίσματα.

Οι πιστοί βέβαια Χριστιανοί δεν φοβούνται τις θλίψεις· μάλιστα καυχώνται γι’ αυτές, σαν σημάδι της εύνοιας και της αγάπης του Θεού, γιατί πιστεύουν ότι μόνο μέσω αυτών θα εισέλθουν στη βασιλεία των ουρανών. Αγωνίζονται εναντίον των θλίψεων στο όνομα του Κυρίου, ο οποίος νίκησε τη μεγάλη θλίψη του κόσμου, έχοντας παράλληλα σύμμαχό τους και την αγία Θεοτόκο. Τη Μάνα, της οποίας την καρδιά διαπέρασε η ρομφαία της λύπης, και η οποία νοιώθει τον πόνο των παιδιών της και θέλει να τα βοηθήσει να τον ξεπεράσουν.

Παράλληλα με τις θλίψεις της ζωής και τους καθημερινούς περισπασμούς, οι άνθρωποι δοκιμάζουν και την πικρότητα των σκανδάλων, τα οποία ο

εχθρός του Θεού σπείρει στη ζωή τους, με σκοπό να τους δηλητηριάσει και να τους αφανίσει. Υπάρχουν δε πολλά είδη σκανδάλων. Σκάνδαλα ατομικά, οικογενειακά, κοινωνικά, με απολογισμό ποταμούς αιμάτων και δάκρυα. Σκάνδαλα που συντρίβουν ατομικές υπολήψεις, οικογενειακές τιμές, ονόματα χρηστά· αναστατώνουν την Εκκλησία, σκοτώνουν την ειρηνική συμβίωση των ανθρώπων μπλέκουν τον άνθρωπο σε περιπέτειες, τον απομακρύνουν από τον Θεό, τον οδηγούν σε ηθικές πτώσεις, τον κουρελιάζουν και τον εξευτελίζουν. Οι ευσεβείς και ενάρετοι πιστοί φοβούνται τα σκάνδαλα, τη φοβερή ώρα του πειρασμού, γιατί το διακυβευόμενο είναι η σωτηρία της ψυχής τους, η βασιλεία του Θεού. Και εδώ η Μητέρα του Θεού είναι η προστάτιδα των πιστών και η βοηθός. Και σ’ αυτήν απευθύνονται τα πνευματικά παιδιά της για να πάρουν ενίσχυση και δύναμη στις παγίδες και τα σκάνδαλα, που τόσο έντεχνα στήνει στη ζωή ο εφευρέτης του ψεύδους και της ανομίας· αυτός που πρώτος έστησε την παγίδα και σκανδάλισε την Εύα στο πρώτο ρόδισμα της ιστορίας της ανθρωπότητας.

*

«Χαράς αιτία χαρίτωσον, ημών τον λογισμόν του κραυγάζειν σοι· χαίρε η άφλεκτος βάτος, νεφέλη ολόφωτε η τους πιστούς απαύστως επισκιάζονσα».

(Εσύ που είσαι αιτία χαράς, γέμισε με χαρά το λογισμό μας για να σου φωνάζουμε δυνατά· χαίρε, άφλεκτη βάτος, και ολόφωτη νεφέλη, που αδιάκοπα επισκιάζει τους πιστούς.)

Η Παρθένος Μαρία αναδείχτηκε η μεγάλη του κόσμου χαρά. Γέννησε την πηγή της χαράς, τον Υιό του Θεού, που είναι το θεμέλιο του κόσμου, η αρχή και το τέλος του σύμπαντος. Η μεγάλη χαρά ιδιαίτερα είναι η νίκη κατά της αμαρτίας, που είναι σώμα ξένο προς τη φύση που βγήκε από τα χέρια του Θεού καθαρή και άσπιλη, το καρκίνωμα της κτίσεως, στο οποίο υποδουλώθηκε τόσο ο άνθρωπος, όσο και η εξωτερική φύση, ο υλικός και ορατός κόσμος. Στην αμαρτία υπάρχει η πίκρα της φθοράς, η οδύνη του θανάτου, η νέκρωση, η δυστυχία και η αθλιότητα. Όταν δε αρθεί η αμαρτία, ο κόσμος βρίσκει τον κανονικό του ρυθμό, η φύση μπαίνει στην αληθινή της τροχιά· τη θέση της πίκρας και της οδύνης καταλαμβάνει η χαρά της ζωής, το ξαλάφρωμα της κουρασμένης και φορτισμένης ψυχής, το γέλιο της δικαιωμένης συνειδήσεως, η χαρά της σωτηρίας και της αναστημένης ελπίδας. Και όλα αυτά συνέβησαν στην ταπεινή Κόρη, όπου ο Θεός ανάστησε τον άνθρωπο για να είναι παντοτεινά γεμάτη η χαρά και η ευδαιμονία του.

Συμμετοχή στη μεγάλη αυτή χαρά της Παρθένου ζητούν οι πιστοί, οι

οποίοι χαιρετίζουν το θαύμα της με εικονικές αναλογίες, παρμένες από την Παλαιά Διαθήκη. Τη χαιρετίζουν ως «άφλεκτον βάτον», που είδε ο Μωϋσής στο όρος Χωρήβ, και που, ενώ ήταν ζωσμένη από φλόγες, δεν κατεκαίετο. Έτσι και στη Θεοτόκο Μαρία, η φωτιά του Θεού, η οποία την περιέβαλε, δεν κατέστρεψε τη φύση της και δεν αλλοίωσε την ακεραιότητά της. Ούτε και ο Λόγος, ο οποίος προήλθε σωματικά απ' αυτήν, κατέστρεψε την παρθενία της. Η απερινόητή του γέννηση κατέλειπε την τεκούσαν αδιάφθορη.

Την χαιρετίζουν επίσης ως «νεφέλην ολόφωτον». Έτσι, όπως η νεφέλη τον παλαιό καιρό οδηγούσε τους Εβραίους στη γη των Πατέρων τους, έτσι και η νεφέλη της Θεοτόκου, επισκιάζουσα τους πιστούς, τους καθοδηγεί στην πορεία τους προς την άνω Ιερουσαλήμ, την πόλη του Θεού, την πόλη των θείων υποσχέσεων και των επαγγελιών, που ρέει το μέλι και το γάλα της θείας βασιλείας.

(«Χαίρε Νύμφη, Ανύμφευτε», εκδ. Αποστ. Διακονίας, σ. 44-52)

(Πηγή ηλ. κειμένου: fdathanasiou.wordpress.com)

Εξήγηση της Α΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Εξήγηση της Γ΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Εξήγηση της Δ΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Εξήγηση της Ε΄ Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Εξήγηση της Ζ΄Ωδής του Κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Εξήγηση της Η΄ Ωδής του κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)

Εξήγηση της Θ΄ Ωδής του κανόνος του Ακαθίστου Ύμνου (Ανδρέας Θεοδώρου)